

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у влату, на по године
10 фран., у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се поштанском
упутницом непосредно админи-
страцији „Глас Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Ражадиновићу, к. а. аген-
ту у Котор. Доније се плаћа
уредничкој Руконци се не вра-
ћајуЗа огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цео-
ра по 2 новчића на први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 31 маја.

У Паризу је састављено ново министарство, чисто радикално, без социјалиста, али и без умјерених републиканаца из групе Мелинове и Риботове, осим Рувијера, који не припада овој групи. Већ при избору председника камаре могло се знати, како ће бити састављено ново министарство. Радикалац Буржуа добио је 33 гласа више од Деспане-ла досадашњег председника камаре, чистог републиканца. Ту су побједили радикалци помоћу социјалиста, противу умјерених републиканаца, националиста и конзервативаца који ће скупа састављати јаку опозицију. Отуда листови не проричу дуг живот новој влади, јер је питање, хоће ли нова влада у свим питањима задовољити социјалисте особито у питању реформе порезне системе. Нови министар финансија Рувијер, признат је као финансијски капацитет, а познат је као противник финансијског програму социјалиста. И ту се предвиђа сукоб нове владе са њеном већином.

Али се нас не тичу унутрашњи односи странака у Француској; за нас је важно, што је Делкасе задржао у новом министарству листици иностраних дјела, што значи да се све странке у Француској држе исте спољне политике, а на првом мјесту савеза са Русијом. А то је ивично нагласио и нови председник камаре Буржуа у свом говору послје свога избора, споменувши посјету г. Лубета у Петрограду и њен благотворни утицај на утврђивање двојног савеза, који толико Француска цијени Леон Буржуа је наставио, да су „јасне свједоче симпатија великога, пријатељскога и савезничкога народа стегле још тјешње везе које спајају обје државе, и придале нову силу идеји права, прогреса и хуманости, симолом које идеје појављује се пред свијетом њихов савез“ Наводећи ову изјаву новог председника француске камаре, петроградско „Н. Време“ вели: „С дубоким задовољством биљежећи ове прелијепе ријечи бившег председника радикалног министарства, ми видимо у њима прије свега још нов доказ факта, који се сваки дан све јасније види, да француско-руски савез као француски народ поздравља тако ватрено, као што га Русија поздравља.“

Још се непрестано у јевропској штампи претреса питање о обновљењу тројног савеза. Познати Бисмарков орган „Хамб-Нахритен“, који вазда наставља и послје смрти великог њемачког државника проповиједати и тумачити његову политику, констатира, да у пркос изјаве дотичних министара још није уговор тројног савеза обновљен, ма да брзо истиче рок постојећег уговора, те напомиње ону изјаву грофа Билова, да тројни савез „није више никаква апсолутна потреба“, на овако наставља: „Изгледа као да има њека тачка, која стоји на путу потпису новог уговора и која се до сад није могла са владати. Наравно то не искључује, да ће се потписати на вријеме бити

уклоњена, и за то онај израз наде, да је обновљење уговора *несумњиво*, није неоправдан. Међутим продужавање преговара даје повода питању, дали и докле такви уговори, који имају и крв нашег народа мир и добростање њемачке царевине излажу, могу бити обавезни без одобрења рајстага. Из Аустро-угарске, као што је познато, био је учињен предлог у своје вријеме, да се савез са Њемачком законодавним путем санкционише, што се није збило. Дали би слични предлог, кад би се поновио, више изгледа на успјех сада имао, то остављамо на страну... Ми бисмо се с наше стране противили таквом узаконењу једног дипломатског уговора, ослањајући се на то, да би ипак могао случај наступити, који је Ксајз Бисмарка имао пред очима, кад је он у свом великом говору 6 фебруара 1888 познату изјаву дао: такви уговори нијесу учињени за вазда свака савезна држава може доћи у положај, то јест може бити својим интересима принуђена, да савезнику изјави: вријеме се измијенило, ми се не можемо уговора даље држати; што она има по могућности своје савезнику докавати и оправдати. Узаконење уговора створило би за ову евентуалност непотребите потешкоће, којима не би било еквивалента у повећаној користи и повећаној сигурности.. У осталом, такви су уговори вазда само за дипломатску акцију важни. У случају какве јевропске компликације свака савезна држава имала би наравно да одлучи, да ли да збиља мач истргне или да на вријеме своје савезнице извјести, да је на жалост наступила немогућност да то учини. По себи се разумије, такав корак могу оправдати узроци, који не допуштају другога изласка, иначе би то било фривољно прекидање уговора и превара својих савезника. С друге стране не може се од ниједне државе захтјевати, да пристане на своју неизбјежну пропаст, само да испуни своју савезничку дужност. То не важи само за Њемачку него и за њене савезнике. И они могу бити принуђени, да нас оставе на цједилу, и за то се најбоља политика састоји у томе, корисне савезе истина склапати, али се на њих сасвим не ослањати, него тежити, да и усамљен будеш тако јак, да можеш одолети нападају са успјехом“. Прапка „Политик“, саопштавајући овај чланак из хамбурског листа, вели, да је похвална ова искреност, којом се овдје говори, с поштом на Бисмарка, о савезничкој вјерности. „По томе би нас могла Њемачка — вели прапкни лист — ако би јој одило у рачун, у случају рата оставити на цједилу, јер се *вријеме промијенило*. Ако је то тако, зашто се уопће савези склапају? Зар вато, да се не уздржавају? У сваком случају овим тумачењем позната здравица њемачког посланика у Бечу о „вјечности“ аустро-њемачког савеза особито се расвјетљује.“

Услови мира, којим се прекида агло-бурски рат, са инглеске стране објављени, свакога изненађују. Прапка „Политик“ доноси чланак из пера војеног стручњака који овако црта ратни положај у јужној Африци

догађај: „Инглеска је била постигла врхунац своје војне способности. Већ није могла него обрнути нивбрицом; још годину или двије оваког ратовања и Инглеска шће бити сасвим исцрпљена, јер већ није имала нијде на расположењу резерве. Унапријед инглеске силе шћаху само опадати, а да се одикуд не могу надокнадити.. Све је зависило од тога, да бурски борци схвате тај положај, па да се њим користе и — устрају. Они нијесу имали већ ништа материјално да изгубе, него само да добију. И захтјев дужности и предувјавности налагао је истрајност, пошто су већ једном кренули одлучним путем рата и ради коначне сврхе толико живота и имања жртвовали.. Али се ту показује утицај њиховог најнеповољнијег географског положаја. Неимајући никакве везе са иностранством, бурски борци нијесу били у стању, да располагају главним условом коначног успјеха гверилског рата: непрекићним обавјештењем о положају свога непријатеља на бојишту и о његовим општим политичким односима у свијету. Они нијесу могли дакле судити о свом досадашњем успјеху. Поједини успјеси гверилски нијесу одлучни, и за то нијесу они поуздано мјерило. Тако се схваћа, за што се Инглеска, која је тако мир жељела и све предузимала да што прије опасну борбу прекине, у исто доба енергично противила, да допушти бурским борцима договор са бурским делегатима у Јевропи, и за што ни под којим условом није им хтјела ставити телеграф на расположење. Сад се схваћа, за што се тако брзо аграло посредовање холандске владе, да се с њим у руци са војсковођама „сепаратно“ отпочну преговори, доказујући им њихов положај без изласка а свој непоколебиво чврст. Холандска нота је била од 25 јануара, а 13 марта већ је била свошштена лордом Киченером Шалкбургеру. То је био почетак вјештог наговарања, ком су подлегли наивни војсковође, који су свој задатак иначе на бојном пољу тако храбро и успјешно ријешили, али који нијесу били у стању, да се о правом стању ствари иван бојишта оријентирају. Они су положили оружје противнику непобједоносно, који се налазио у бољем географском положају и који је факто смјело изврћао Бурски борци издали су сами себе и будућност свога народа у свој јужној Африци, јер нијесу имали увиђањег, дипломатски обдареног и чврстог Кригера међу собом. Они су се могли и још дуго и са успјехом борити против непријатеља, што је баш у последње доба било очевидно. И у томе лежи трагичност њихове судбине. То је свршетак рата, на чији ток Инглеска одиста не може са особитим поносом гледати.“

Али се уопште држи, да мимо објављених услова мира, има још тајних у корист бурског народа, који ће се тек кашње објелодајити.

ЦРВЕНИ КРСТ.

Седма конференција Црвеног Крста, која је била савана у Петрограду и прошле недеље довршила свој рад, прибавила је неколико важних уставних и вако-

давству о болесним и рањеним у рату, ком је положила основ Женевска конвенција од г. 1864.

Друштва Црвеног Крста, основана још прије Женевске конвенције, имају приватни и карактер, премда уживају више или мање помоћи од дотичних влада. Од тих друштава — „Петрогр. Вједомости“ воде — руско ваузимање прво мјесто и по богатству средстава и по савршенству организације. Може се рећи без претјеривања да оно ради у својој области више него сва остала друштва заједно.

Истина, главна је циљ ових друштава у мирно доба, да приуговљава потребита средства за случај рата; али осим те главне циљеи друштва Црвеног Крста, а особито руско, раширили су своју иницијативу у помагању народу за вријеме глада, заразних болести, потреса, поплава и т. д. У том смислу, на предлог централног руског комитета, конференција је примила резолуцију, да је учешће друштва Црвеног Крста у оштењеним новчима најбоље средство, да се иста друштва приготева за рад у вријеме рата.

Конференција, између осталог, дотакла се деликатног питања о дјеловању међународних добровољачких друштава Црвеног Крста у вријеме рата. Покушај с таквим друштвима био је учињен за вријеме последњег транзалског рата. Тако се друштво било организирано у Белгији г. 1899 мимо постојећих државних друштава. Параброд „Херцог“, на ком је ова експедиција путовала у Транзал, био је ухваћен инглеским ратним бродом и одведен у Дурбан. Чланови ове експедиције били су кашње ослободени и било им је допуштено, да пођу на бојиште. Питање је: може ли се допустити таква слободна организација санитарних похода мимо официјално постојећих друштава Црвеног Крста? Без сумње, влада оне државе, на земљишту које се организирају такви походи, не може бити равнодушна према таквим подухвима, и у таквим случајевима влада мора имати право контроле. Она се мора одостворити, да је експедиција приуговљена потребитим средствима, и да има у виду постављену а не какву другу циљ. Осим владе, судбином таквих експедиција не могу да се не важи мају и друштва Црвеног Крста, јер такве приватне експедиције могу им и сметати. Кад би се оставиле без сваке контроле, могле би, услед недовољне организације, бити више од штете него ли од користи, и тим поткопавати повјерење у становништву према самом Црвеном Крсту, јер у таквим случајевима масе их не могу разликовати од официјалних друштава.

Даље је на конференцији расправљано питање о односима комитета Црвеног Крста са централним комитетом у Женеви. Конференција се израдила за постојећи поредак ствари, који допушта да се уједини дјеловање свих друштава Црвеног Крста. У осталом ова централизација управе не смета појединим друштвима да се самостално развијају. Као најбољи примјер тога развића служи руско друштво Црвеног Крста са његовом јаком организацијом, која му допушта да развија своје добротворно дјеловање на различите предмете.

Дјеловању Црвеног Крста пружила је јаку помоћ покровитељка руског друштва Црвеног Крста, Царица Марија Феодоровна, основавши фонд од 100,000 рубаља, да се процентима ове своте награђују лица, која ће проналазити најбоља средства његовања болесника и рањеника.

ДОПИСИ.

Грахово, 23 маја. — Вјечна, света искра на жртвенику крвавог бога и богиње Марса и Белоне — тијех божанства рата, слободе и славе на дан великог празника најславније пригорске побједе над непријатељима свакогодно свој вјечити сјај обнавља и света луча пали се на светим гробовима погинулијех граховачкијех витезова. —

На знаменитом и славом објенчаном Граховцу — том крвљу напојеном и освјештаном Калварију пригорскијех заточника слободе четрдесет-четвртолетног празника побједе данас је слава овог мјеста г'о и цијеле Пригорије; — слава празника славобитног, кад се на трагу толико љета пригорски геније објенча трепетним блијеском окружи свој гледаоцима и

сјајним, мученичким нимбусом; огрну се златном порфиром и ореолом славе, а окити ведро чело зрачним вијенцем неуведлог лова, који ће му око главе свијетлити вјековјечним сјајем и мирисати божанским миомиром кроз далеке еоне и вјекове будућности. На данашњи свијетли и најсвечанији празник побједе и славе мирисни ливан кади хумке нијеме, у божанственом храму побожни свештеници врше свечану пахитиду, а паљенице воштанице ужижу гомиле побожног народа — поклоника из многијех крајева пред душама и блаженим, рајским сјенкама побјабца, који се на дан данашњи преобраваше и уадигоше на густини, мрким праиеновима бојне магле ка на крилима херувимским, праћени бојном музиком душака и топова — музичком смртне хармоније и мелодије. Узнесоше се в ступише свечаним ходом пред славним неумрлим сјенима Срба Обилића, занесени и опјени светим и најслађим пићем душевним — огњеним пићем јунаштва, које је силним ароматом божанског нектара и амброзије наркотичне духове, те их диже, летећи у смрт ко живот —

Слава вама бесмртни хероји граховачки! Из ваше крви никло је и замиришало оно лавор-цивије, које ће божанским миомиром кадити и напајати далеке пасове покољена; никло је и развило оно божанско дрво, које ће листати лишћем златнобојним, цвјетати кроз мирјаде вјекова и ширити своју дивотну сјенку над позлаћеним и крљућ облитим стијењем Црногорије. Ширите своју бајну сјенку, своје величанствене, тајанствене гране, по којима ће ваше блажене душе ко свјетлост, рајске птице лећети ангелогласним цијенањем извијати величанствену химну слободе — ту цијему над прјесмама, ко што ће са вама, неумрли јунаци, цвјетати вјековјечна прјесма славе и вјечног спомена.

Слава теби, знаменити Граховче! кроз твоје цијетне пољане, које су орошене животном пурпурном росом — кроз твоје мирисне и хладовите дубраве свакогодно кроз будућа времена шће се и орити заносна и весела кола и цијевање, кола како данашњих тако и будућих пасова, док на небу јарко сунце грље а у грудма српско срце бије.

Слава теби, слагодобитни Граховче — светино наша! Под тајанственом сјенком божанског стабла, окићеног слагодобитним, ратним трофејима, стабла, које се развило из твог светог земљишта, ухватила је и заиграва при пут колу заједничко горда Јевропа, и раширила вједра црногорско вјечно слободном, испобједимом народу, објавивши му признање раненства ко народу и држави у колу својих народа и држава.

Славом окружени Граховче наш! Твоја знаменита побједа цукла је ко гром над громовима кроз свемир и отворила је пред очима свијета нову, божанску панораму Црногорије, панораму пуну дивотних, чу дивних приворија, објављених новим, вјечним сунцем, опјеваних силним славопојем. — Та приворија отворише вид и слух доста слијепог и глухог до тада сирам нас Јевропи. С твог светог земљишта црногорски геније уалеће на трои и преобрази своје божанско лице, ком се задиви и поклони она част свијета и вселене, у којој наш крљућ умивени и непрекидним ратовима и мукама углачени свети камен сија ко

најмањи у свемиру, али најблиставији и најекспозицијени сунчозрачни драгуљ-камен спрам свијех алемова у крунама и престолима сјајним.

Радомир Бривокашић.

Скадар, 25 маја. — Повнато ви је, да је распра међу овдашњим Србима ове године достига свој врхунац, и Бог зна до кад би се тако тјерало да није дошао Рашко-призренски митрополит г. Нићифор који свему томе стаде на крај, изабравши ново општинско часништво.

О свему томе можете се увјерити из званичног митрополитског акта, који је обједолажен на Спасов дан у цркви са Архиепископског стола сакупљеној маси народа и копију вјерно преписану ево вам прилажем, а у исто вријеме и молим да би сте јој дали мјеста у цијењеном „Гласу Црногорца“.

Благотворни клице, шарешине и прваци народни и остала чадина нашој Господу љубезна града Скадра!

Благотворити вам и милост од Бога, а од наше смјерности молитва и благослов.

Пошто су старешине народне са осталим побожним Хришћанима а по нашој наредби од 23 августа прошле године А. Е. Бр. 657 у присуству и под пресједништвом наших на основу свештеничких канона и закона у православној цркви Христовој извршили тачно и правилно на изборноме збору држаном 19 маја ове године избор црквено-школске општине, из часних међу грађанством наших лица и то: часну г. г. Алексу Поповића, Наума Белковића, Митра Антонијевића, Току Миденовића, Васиља Кузичића и Крсту Михајловића; то вам се очински достања да смо њихов избор потврдили и препоручујемо вам да цијелу имовину црквену и школску и све приходе црквене и школске уступите на руковање вашим часним набраницима и новој општини, који ће о раду своме и руковању новцем црквеним и школским давати св митрополији рачуна у вријеме за то одређено. Од дана њихова избора и потврђања њиховог они су постали ваше старешине у црквеним и школским пословима, а испред вас и у име вас с нама радиће и заступати на сваком мјесту црквене и школске интересе, а ви сте чада моја, дужни да их као такве поштујете, уважавате и у свему им покорни и послушни будете, те ће такав њихов побожни рад на бољитку црквених и школских ствари, а славу Његовог Императорског Величанства Султана у чијој силној држави живимо и слободоумно развијамо, уродити жељеним за све нас и слатким рајским плодом.

Препоручујемо вам слогу и љубав братску и слојно живљење са свима народима и суграђанима вашим, наставаљамо нас да се кријепите духом и искупите вријеме јако динје лукави суте, вели апостол.

А Божија благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница св. Духа нека буде са свима вама. — Амин.

Дано 20 маја 1902 г. у Скадру.

У Христу Богу топли молитвеник

† А. Е. и Митрополит Рашко-Призренски Нићифор.

хотиде открива. Даље у сјевер до Ситнице су села: Лекићи и Грбави. На јужној ивици поља, на десној обали Мораче диже се главнице: Доња и Горња Горица, које су равним тлом растављене, а у подножју њиховом сјеверо-западно смјештена су села истог имена, која се скупа зову још и „Љешкопоље. Југо-западно од ових на лијевој обали од Ситнице, не далеко од „Моста на Ситници“, куда пролази колски пут, „чуда“ за Подгорицу, шири се село Доњи Ђокози; око Црквене Стијене, гдје р. Трпчаница чини „љешкопољски дуг“ смјештена су села или боље селца: Толоши, Лужани, Вранићи, Ново Село, а у присоју Малог Брда, близу Вежирова моста, Момишићи. На десној обали Мораче паралелно са старом вароши подгоричком диже се један заравњани брјега, који се зове Крушна Главница, на којему је Књаз-Господар Никола I. подигао себи прољетни дворца и дао му име Крушевца.

Ш-ће, Ђеменовско — је најнеплоднији дио Зетске равнице и заузима не мање него трећину Равнице, а протеже се: у сјевер до Побрежја и р. Рибице на југ до р. Цијемне, на запад до р. Мораче а на исток до кучко-грудкијех гора. Оно се протеже до два сахата цијемалког пута сјеверном ширином а до три источном дужином. Ово је поље гола пустош; једино чим оно обилује, то је водутац „бубуљ“ и „фресна“ или „афресина“, којом је цијело поље патосано, и служи у велико као гориво овијем зетскијем селима, која су удаљена од Луга Цијело Ђеменовско, то је једноставна, стјеновита равна, на коме се скоро нигдје не може виђети грмена, жбуна или још мање дрвета, осим оно неколико багренова закржљавијех, који су дуж колског пута засађени, пошто је ту дијелом спроведен колски пут од Плавнице за Под-

Подгорица, 26 маја. — Господине Уредниче! Очекивајући од толико времена, да донесе наш просвјетни орган извјештај о постанку „учитељског удружења зетског округа“, засноватог још у августу прошле године, а према послатим извјештајима, остали смо до данас без икаква гласа. Усљед чега тако смо се нашли побуђени, да вас учтиво замолимо за гостопримство у нашем цијењеном „Гласу Црногорца“, како ће чути наши другови, да и зетски учитељи не спавају своим мртвијем.

Племенита мисао „удружимо се!“ није код нас нова. Одавно је почела она нас позвати у заједничком колу, али се шћело и још нешто. Но позната је истина, коју је створило искуство тешког људског живота, да „више очју више виде“, „више руку више ураде“, и ову истину не смије данас нико порицати, јер је потврђује свјетска историја — та учитељица људског живота.

У истину ових ријечи можемо се и данас увјерити, ако посматрамо живот како појединачно, тако и удружених снага; то потврђују и данашње појаве и догађаји у природи и у друштву. Огуд истина: „удружење је сила“.

Удружене снаге данас управљају друштвом и природом; оне су кадре са владати све препоне, што је пак јединцу немогуће. Зато се данас, ко умје и може, и користи удруженом снагом.

Скнаћајући терет учитељског позива, и желећи истоме одговорати, црногорски учитељи засноваше посебна и опште удружење.

Међу првијема никло је и удружење учитеља зетског округа још прошле године 12 августа. Тога дана, а на позив подгоричких учитеља, били су на окупу сви учитељи овога округа, када су општим гласањем изабрани: за пресједника г. поп Јоко Гојнић — учитељ голубачки, за подпресједника г. Станко Марковић и за долову г. Крето Ненезић — учитељи подгорички.

И тако ово удружење је по времену оснивања — четврто, које је до данас одржало пет сједница од којих су три — редовне. На првој од 16.ог септембра орошене год друштво се нашло потпуно организирано, данши у управу, а према друштвеном правилнику, и још два члана: г. Захарију Радичевића, као благајника и г. Риста Марковића као књижишчара — обојица учитељи подгорички.

Поменутог дана управа је подијелила друштву на преглед „правилник“ који је са малом измјеном примљен у цијелини и одређено, да се пошље на преглед и одобрење главном школ. надзорнику г. Буру Поповићу, а за тим рјешавана су остала најужнија питања друштвена. При закључку ове сједнице одређена је била друга за 20 и 21 новембра исто овђе, али усљед епидемичних болести међу школ. дјецом иста је одложена била за 15 и 16 децембра.

На ову сједницу одређени су били сви пет учитеља подгоричких, да држе по једно практично предавање у својим разредима. Но, како је било врло ружно вријеме, нијесу учитељи стигли не вријеме, да се могу обавити предавања, те су само читана у присуству свијех присутних.

горицу у Ђеменовском, као оазе у цијемалној стјеши, диже се главнице: Бјеласица, која се пружа од истока к западу, а наводи се за неколико минута сјеверо-источно од Соколовића моста на Цијемни. У подножју Бјеласице било је село истог имена, које се раселило, како неки кажу усљед великог сјеверног вјетра, „који је ту носио дрво испод камена“, као што и данас чини по Ђеменовском; становници тога села населили су данашње село Мојановиће, отуд они присвајају себи Бјеласицу. Још ближе мосту на Цијемни мало сјеверно од истог диже се Срска или Срштанска Гора, у присоју које пружа се село Срска, гдје је историјска црква св. Ђорђија, коју је освјештао Владика Данило Петровић-Његош, и у којој су га Турци преко дате вјере ухватили. Срштанска Гора једини је каменни мајдан за сва зетска села, која су јужно од Цијемне. Ова главница пружа се у правцу од југа к сјеверу и већином је гола, осим дрвета, што су засађена у селу, покрај кућа, које су поређане ивицом подножја ове главнице. Мало сјеверније од исте у истом правцу диже се мала, гола и бескорисна главница, као брежуљак, Змијама, која је као Бјеласица истог својства и геолошког састава. Још мало сјеверније од Змијаке диже се Дајабаске Горе, на име; Зеленика, Дахна и Дајбаба, које су поједиње и далеко корисније од првијех, јер на њима има и зиратне земље поред доброг пасишта и пуме, која се тамо амо шири и на појединим мјестима груписе. Не далеко од Дајабаскијех гора, у истом правцу диже се на врху заравњана и багреновица у сферичном правцу засађена (у врху) главница Љубовић, који је чувен са свог каменог мајдана, сав камен за спомен В. В. Мирка Петровић-Његоша, који се вис на средина трга у Мирковој

Од ових предавања два: о „Стевану првојенчаономе краљу“ за IV. раз. написав г. Ристо Марковић — дато на преглед г. Крсту Ненезићу и о „Зетској нахици“ за III. раз. написав г. Станко Марковић дато на преглед г. попу Ђоку Гојнићу, — одређена су за штампу. За овим првијешло се на питања и при закључку сједнице одређена је била трећа у Голубовцима за 23-ћи и 24-ти марта. Слабост у фамилији г. Гојнића проузроковала је, да се сједнице поменутих дана не могу одржати, те су заказане за 21-ви маја, ког дана су били на окупу сви учитељи осим једног.

На овој сједници држао је практично предавање о „живцима“ за IV. р. г. поп Јоко Гојнић дјецу у присуству свије и испало је на потпуно задовољство, а остала два предавања: из вјеронауке за II. раз. о „свечаном уласку Христову у Јерусалим“ припремио свештеник и учитељ Андрија Драговић, и из ботанике за II. раз. о „кртоли“ припремио приврмени учитељ г. Петар Муратовић, — читана су, јер кратко времена нијесу дозволила, да се обаве са ђацима. Ова три предавања дато су на преглед и једно од њих: о „живцима“ примљено је, да се са оне два из подгоричких школа пошљу за штампу, чим „Просвјета“ почне излазити у мјесечним свескама. Ово предавање о „живцима“ дато је г. Петру Мајићу — на преглед. — Посље овога првијешло се на друга питања, када је г. Мајић поднио друштву на преглед написан учебник „часловац“. Друштво је прегледало летимично, али ради тачнијег прегледа и боље оцјене исти је дат на преглед г. попу Вуку Поповићу — учитељу убљеском и г. Захарију Радичевићу — учит. подгоричком. Међу осталим доијело је друштво одлуку, да корпоративно присуствује прослави тридесетогодишнице учитељења свога друга г. попа Вука Поповића на 2-ги јуна на Убљима, кога дана племе Кучи чине поменутоме прославу.

Четврта је сједница одређена у Подгорици за 22-ги и 24-ти јуна, када ће се држати поменутих предавања и преглед „прегледања „правилника“ црногор. учит. удружења.

С овим је рад завршен ове сједнице и друштво се развило у најпријатнијем задовољству са овог друштвеног скупца и споразума, желећи, да та слога и у будуће устраје као и добра воља, која је нас и окупила у заједничком колу за девизом „све за Господара и напредак омладне“.

М. С.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Муслимани у Црнј Гори.) Хоџа Караџовић пише:

У Књажевници Црној Гори Муслимани од стране Њ. Кр. Височанства Књаза Николе I-вога и Његове Високе Владе, уживају сва права која се односе на Шеријат. Надим се да неће бити за читаоце сувишно да им — по могућству — наведем главне тачке, које су у овој слободној држави Књажевским законима признате и врше се по Шеријату.

1. Дуба „мали“ мирава. У мали

1) Значи имане од мирава.

вароши, узет је одавдје. Камен из Љубовића таквог је својства за ђељање, да не уступа оном са остр. Корчуле; све куће у Мирковој вароши грађене су тијем каменом. У турско доба Љубовић је служио као тврђавица са логором на врху, гдје су сада багренови, и ратнијем сигналом, а сад ће да буде као вилаци подгоричкијех грађана, гдје су већ саграђене неколике куће у јужном подножју брдашца и носи име Забјело. Не мање анатна хоће да буде дајабаска гора Зеленика, у присоју које је навад 4—5 година о. Симеон Поповић засновао манастир св. Госпође. Нешто „преподобније“ оца Симеона и његов аскетички живот, а нешто тајанственост и мистерија његовог манастира буди позорност путника, који хоће нећеш морају свратити да виде неке подземне ходнике и канале попут римскијех или кијевских черскијех катакомба, које са својом тајанственешћу уливају респект и привлаче силу посјетиоца. У Ђеменовском хатару била би села: Митаровићи, на десној обали р. Цијемне, до њих Дајковићи, у осоју Срштанск. Горе Срска, скоро сахат пута у запад од Срске на лијевој обали Мораче Ботун. Сва ова села зову се једнијем општиним именом „Грља“. У подножју, са западне стране Дајабаскијех гора пружа се село Дајбабе са Дахном, а у присоју Љубовића смјештено је ново село Забјело, насебина кучка, као и Загорич у Подгоричком пољу што је братоношка. Споменути нам је куће Ракића у средина Ђеменовског, које посјеђују данас Кучи Ораховци, а находе се на десној обали ријеке Цијемне код „Шабановића моста“, не далеко од моста на Ржаници, и служе као стражарица, која стоји према оној турској на ржаничком мосту.

ЛИСТАК.

ЗЕТСКА РАВНИЦА, ЊЕН ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ.

(Наставак.)

П-го, Љешкопоље, које захвата сјеверни и сјеверо-западни дио Зетске равнице, а простире се између Мораче, Ситнице, Трпчанице, Вељег, који дијелом припада Љешкопољу, и Малог Брда, који такође већим дјелом припада Љешкопољу. Љешкопоље има облик лијенка, доним подгоричко поље представља нам облик геометријског ромба. Љешкопоље протеже се од Црвене Стијене до р. Шегртнице у растојању до пет сахата. Од ушћа Ситнице у Морачу до Шегртнице ређају се главнице, које од брда Сињаца у Љешанској нахици раздваја једна увала, гдје је село Грбави и чини природну границу међу љешанскијем горама и овијем главницама, у којима има и зиратне земље и сјењоса. Те главнице, које иду паралелно десном обалом Мораче и тијесно се везују једна за другу јесу: Стојанова Грда, Жељева Гора, Капија, Миранглавица, Пробишњик, Веља Главница, Костудин, Коловуб, Милен, Маркова Главница, Обдун, Мијодрињска Главница, Ђено Глава, Сјењокос, Столови, Капа и Ђете: Вуковачка, Понарска и Курпачка. У присоју Курпачке Ђете је село Курпачи, западно у подножју Понарске Ђете је село Понари, источно у подножју Вуковачке Ђете је село Вуковци, гдје је најстарија црква у Зети; ту постоји развалина некадашњег манастира и стара школа. Навад 2—3 године нашао је ту један Вуковчанин сребрни пирун и ошцу. Да је ту било више цркава свједоче остаци њихови и разво фасцеље, које се често не-

мираз спадају кућа — на селу или вароши — с правом комунице, обор и цео простор око куће; који служи за домаћу потребу, гувао ако је близу куће, догања с робом, покућством, оруђије, одјећа, животиња, вода под хуцет, по „дунума“, земља за џардин с припадјућом водом, млиа, ваљаница, лаве и винград и сва питама дрва, барке и параброди и т. д.

Земља, ливада, вабио и дивља дрва подпадају под тапјом²⁾, они се дијеле по црногорском закону.

Кад ко умре, од његове оставштине најприје се исплати укуп, за тим на ред долази исплата дугова, па онда, ако буде умрли имао „весијета“ (завјешта) од једне трећине мираза ти се васијети испуне; друге двије трећине, кадија дијели мираз лијама на основу Шеријата.

Кад миразлије буду у свему сложни и не буде који недоуљетан, они могу мираз без кадије дијелити — разумије се по припадајућим дјеловима; — а ако ствар дође пред Кадијом, с њим га дијели, протоколара и по један испис дадне; а за свој труд — ако не буде преведика свота мираза — узима 2% иначе по увиђавности. Ако пак међу миразлијама буде и недоуљетнијех јетима и они не буду имади тотор, онда такви мираз не може се без кадије дијелити, јер је кадија обвезан за сирочад старати се. Тоторе ћеце поставља кадија, ако то није учинио умрли отац или мајка тих сирочади, а ако га је родитељ прије смрти наименовао (ла) онда кадија не може захтијевати да он дијели мираз, једино је дужан имати надзор над њом да им тотор не би какву злоупотребу њима и њиховом имању учинио; зато мора тотор сваке године рачуне кадији поносити, и у свему га извјестити; иначе, за све је тотор кадији одговоран.

Како муслимани по шеријату дијеле мираз, то ћу — ако Бог да — доцније навести.

Док су родитељи живи њихова ђеца па били микар и ожњени, не могу имати никаква дијела у њиховом имању, осим ако су ђеца одјелно какви мираз, дар или какво друго имање добили, то је њихова својина, родитељи не могу имати каква дијела у њиховој својини. Родитељи су дужни своју дјецу — по могућству — до пунољетства издржавати и васпитавати; а кад одрасту нијесу дужни брижити се за њихово издржавање, но треба да се сами труде и себе издржавају и ако су им родитељи у невољи по могућству морају их издржавати. Родитељи ћеце док су у заједници све што добију заједничко припада родитељима; за то ђеца морају се покоравати, иначе могу бити у свако вријеме из родитељске куће иштерани.

Родитељи не одговарају за дугове које буду њихова ђеца без њихова одобрења учинила или микар на какву трговину изгубили; на исти начин ни ђеца за родитеље добровољно не одговарају.

Муслиманске жене што доводе у пријезу — покретно или непокретно имање — то је њихова особина, у којем домаћин док је она жива нема никаква дијела; за то жена не одговара за домаћинске дугове нити може суд њено за њега продавати, па макар тај дуг да се је и по њеној угади учинио; јер оне не одговарају за

¹⁾ Имање које не спада под упр. Шеријата.

IV-то, **Зета** — у најужем смислу те ријечи назива се онај дио Зетске Равнице, који лежи између р. Цијемне, Мораче односно Курноштице и старог пута р. Уријеле, са селима: *Махала, Мајановић, Голубовац, Валабаи, Горичаи, Гошић, Машагуш, Владна Враћ* (ова су три потоња у Турској су). Ово су *Горња села а Доња* била би: *Вишћан, Гостиљ, Шушунџа, Бериславац, Бијело Поље, Курно, и Колабеница* (лајковачки катун). Она потоња зетска села зову се „Доња“ за то, што су мочварна и изложена поплавама, те у здравственом погледу стоје далеко за Горњим селима, док се за привредног гледишта стоје пред овим Зетско села су збијена и китњаста, куће су им обраде у густом дрвећу, поглавито у Доњим селима, гдје се топода „диже небу под облаке“, а реси је тучна разаклија. Зета је есенција Зетске Равнице, чије тло ките китњаста села, гласовити виноградски метежи као: Ругош, Балијача, Раке, Станославци, Дубравица, Прва Шума и др., цијетне ливаде и пашњаци, међу којима треба споменути добропознате и чувене са овог пасишта Црне Земље, које се пружају источно дужином од Гавца на Цијемни до гр. Шипчаника у рамаку више од једног сахата пута и сјеверном ширином од Владана и Дубраве до Цијемне, такође до један сахат равнот пјешачког пута, у средини којих се налазе двије стражице: једна отоманска, а друга црногорска.

У хатару Зете дижу се главнице: *Врањске Горе*, на име: *Асотона Гора, Црквена Гора, Душкунџа, Веља Гора* или *Мерћес*, (тако позвата по турској тврђавици, која се на врху њеном налази и зову је *Мерћес*, за разлику оних турскијех стражица на Ђурићу и Ничевици, које су пој потчињене) *Владнашка Гора, Вељи Бурак*

домаћинске послове нити се смија мијешати, једино по могућству домаће послове — оне су обвезне — радити и домаћину измет чињети, у противном случају у свако вријеме могу распуштене бити, вјенчање око 301 грош од домаћина добити и ако има какву своју особину и то понијети. Кад не буду развијенија, њима посље смрти домаћинске од мужевна мираза припада једна четвртина и то ако муж не буде имао ђеце, иначе жену допада једна осмина. Овде свршавам с првом тачком.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Оснивајмо економно-привредне задруге.

(Од радова Ђешан-Ком. Загарачког учитељског удружења.)

Пише **Видак III Пејовић, учитељ.** (Свршетак.)

О свему овоме и другоме што бишло у корист задруге, решавало би се на годишњим задругарским скуповима, који би имали бити најмање једном годишње, у вријеме зато најгодније. На овим скуповима бирала би се управа задруге, која би свршетком пословне године, на главном скупу задруге тачан рачун подносила о приходу и расходу задругарског имања. У управи морали би бити осим пресједника, подпресједника, благајника и дјеловође и из сваког села или општине и по један одборник; којему би дужност била да пави на имање задруге, које би се ма под којим условом данао зајмало или на услугу уступао сељанима односно општинарима његовога села и општине, да све буде у реду онако како би прописивала правила оваких задруга; као и на то, да се његови сељани користе имањем задруге, и правима исте; и да оно што би увели употребљују само на оно и онако како им је дато, као и то да се старају, да се што више сељана упише у чланство задруге. У случају распада задруге подијелило би се све имање задруге њеним члановима, сразмјерно удозима и времену трајања чланова.

Правила оваких задруга морала би опширно прописивати за сваку и најмању ствар, како имовине задруге, тако и њенога (задругина) рада, програм који би се утврђивао на главним годишњим скуповима, по сагласности задругара. Ту би се радило онако — како би сви за добро нашла Правила оваких задруга ступала би на снагу тек онда кад их би одобрило Високо Министарство Унутрашњих Дјела, под чији би врховни надзор и заштиту и стајале овакве задруге.

Овакве благотворне установе — држим — брао би ослјачае нашег сељаку, те би се кроз кратко вријеме број задругара умножио, и сви свољим прионули, те зауставили би брао избрдично котрљање имања нашега сељака, а задругари имали би знатне користи.

Због овога, људи патриоте, т. ј. љубитељи домовине и ближњег, које на срце боли пропад створа народа и раде да овеоме стану на пут; те тим помогну еи ромаху, угоде Богу, повеље Господару и задовоље своју мирну и добру савјест; и почеше у нашој домовини, као код других просвећених и добростојних народа, оснивати новчане заводе. У ово нам при-

лијеп, и сваке похвале достојни примјер показа славом далеко оглашени Никшић; оснивавши прву у нашој држави штедионицу, која благодарети вољи и пожертвовању њене управе и осталих акционара, који у основаше, напредује онако како се само жељети може. Попут Никшића, чужем, да и Подгорица оснива своју штедионицу, што и њеним оснивачима служи на част.

Но рецимо нека се оснује и подгоричка штедионица, пошто то нијесу богате народне банке, немогу ни у пола подмиривати општу народну потребу; а као што је већ у некилико и многима познато, за нашег сељака, особито поудаљеног, и зајам из тих штедионица је скопчан са доста великим тешкоћама и трошковима; а и намир из њих узетог зајма доста је строг и рок намира кратак.

Истина наше вароши, које основаше, оснивају и које намјеравају основати своје штедионице, показују лијеп примјер родољубја и пожертвовања за општу народну корист; но и то није за све доста. Ми сељаци не смијемо остати гледајући што други раде, и надати се да ће они за нас радити; већ морамо и ми колико можемо радити на општу народну корист. Ја сам увјерен да смо могући више него нам се чини; те да поможемо један другоме, ако хоћемо да се у потпуном смислу правим људма можемо назвати.

Истина ми нијесмо у стању оснивати такве штедионице, али смо у стању оснивати земљорадничке — економно-привредне задруге. Овим задругама задатак би био, осим најприје поменутога, да својом привредом ради на економију и штедњу народа, и у опште да ради сдруженим снагама на побољшање материјалног стања нашега народа, а особито својих чланова задругара, а тако и на ширење и утврђивање морала.

Но сада ће бити на реду да видимо, коме на првоме мјесту дужност налаже да полаже темељ и ради на оснивање оваких задруга. Око оснивања оваких задруга дужни су се побринуте сви, којима на срцу лежи напредак и благостање народа, а ово је дужност сваког поштебног и добримисленог човјека. Које је више дато, више ће се од њега и тражити. Свако ће бити одговоран праведном Судји, који закопа повјерени му таланат. Народ је таланат повјерени својим старјешинама, а старјешине су дужни свестрану бригу водити за напредак и добитак свога таланта. Старјешине општине, четв, племена, баталиона, округа и т. д. нијесу испунили своју дужност, ако само испуњавају прописана им правила своје званичне службе; а тако и свештеници и учитељи, ти представници народнога васпитања и културе, ако само врше вјерске обреде и обрађују прописани им програм; већ под именованом дужности њима припада још много и много што шта, што се односи на општу моралну и материјалну корист народа. Коју је доброту учинио човјек, ако испуњава само оно што му правила његове службе налажу; он то и ако неће, мора вршити, иначе биће уклоњен, а на његово мјесто постављен други. Ако само оно врши, што му званична дужност налаже, он је подобан (сличан) машини, која се окреће онако како ју њен мајстор управља. Човјек, који само у личну своју корист ради, а ни учију другу, не чини никакво племенито и патриотско дјело; јер тако раде и дивљаци и аликваци. Они људи чине добра и племенита дјела, који и поред своје материјалне и моралне користи, непрестану бригу воде и труд полажу, за добро свога ближњег, у колико то може, и у колико му његове умне и тјелесне снаге доскожу. Само ако тако ради он испуњава општу човјечанску дужност. Као што мало прије рекох, коме је више дато од њега ће се више и тражити; ово се односи на све народне старјешине, па било то у ма којој грани народне управе. Од њих се тражи више, него од једнога који је њима на васпитање и управу повјерен.

Представници су дужни подстицати народ на све оно што га води срећи и напретку; а да им ово подстицање доброга плода донесе, није доста да само словом проповиједају, већ су дужни да и својим примјером на дјелу покажу, те да они први потичу и заснивају установе, које народ воде срећи и напретку, не жалећи ни труда ни жртава. Само такви народни представници оправдавају повјерење, којим их узвишени Владар и Висока Влада одликује, и наду коју народ у њих полаже. Само такви не закопавају свој повјерени им таланат. Само такви се могу назвати достојни пастири стада христовог; само се такви старају за душе и тијела повјерених им за које ће одговор дати весело а не уздишући. Дакле и ми ако хоћемо да испунимо повјерену нам дужност, те да што већу корист себе и својима принесемо, мерамо својки и сложено прионути на посао, те оснивати економно привредне задруге. „Прегасицу Бог даје махове“ веди бесмртни пјесник. Прегасицу и ми — помоћи ће нам Бог. ¹⁾

¹⁾ Овај први глас за оснивање економно-привредних задруга, који се подигао из једног нашег

(Доменти) Неки дио јевропске штампе још никако не престаје заносити неке влонамјерне верације о Црној Гори и њеној акцији, те је у последње вријеме у исту сврху почела циркулисати и у листовима налазити мјеста невипљотина: као да је бајаги Влада Црногорска позвала све Црногорце, који се у иностранству налазе, да се у своје отачаство поврате и у редове војске ступе, — што у ствари не постоји, нити је тог позива наша Влада чињела, нити јој је потреба чињети, јер би сваки њен Црногорац, кад би потреба била и вријеме дошло, знао своју дужност вршити.

(Под Острог). Његово Високопресвештенство г. Митрополит Митрофан, који се ономадне повратио из Карлсебада, одма је отпутовао под Острог на Тројичинску свечаност, са г. војводом Пламенцем. Јучер је отпутовао на исту свечаност цркворуски министар г. Власов, а данас г. пуковник Васић, изавредни посланик Њ. В. Краља Србије. Преко Цетиња прошло је и неколико побожних поклоника из Босне и Херцеговине.

(Одликовање). Његово Величанство Краљ Александар изволио је одликовати г. Луја кнеза Војновића заступника министра правде првим степеном Таковског ордена.

(Јагодинско пиво). Ових дана отпочело се продавати у трговини г. Петка Пајовића чувено јагодинско пиво „Морвал“ (бијело) и „Косово“ (црно) из признате и највећим наградама одликоване цваре г. Мих. Ј. Косовљанина.

Уз наше никшићко пиво, ми на првом мјесту препоручамо нашим потрошачима ово изврсно пиво, а увјерени смо, да ће се само најбоље препоручити, јер је већ сувише било конкуренцију иностраног пива по читавом Баланском полуострву. А и право би било да се код нас инострано пиво замени овим из братске нам Србије, гдје наши производи добро пролазе.

(Из Управе вароши Цетиња.) Ове недеље било је странаца на Цетињу 108 и то: из Аустрије 53; из Италије 12; из Ингдешке 1; из Немачке 7; из Србије 2; из Турске 29; из Холандије 4.

(Из Главног Одбора за подијавање дома умоболнијех.)

(Наставак)

Преко окружног одбора Никшићског и његових помоћника свештеника Радована Врачара и писара Матија Кецојевића приложили су из *каштанчије Плањке Писке*:

- Гг. оф. Шћепан Пљоска 20 ока жита;
- Тодор Никовић и Петар Никовић по 50 ока жита;
- Миладин Никовић и Вујадин Кнежевић по 40 ока жита;
- Ристо Костић и Симо Кулић по 10 ока жита;
- Вушко Цицић и Јаков Цицић по 15 ока жита;
- Лазар Цицић, Шуле Цицић, Василије Врачар и Јаков Врачар по 1 брана;
- Милан Огњеновић и Стеван Живковић по 5 ока жита;
- Тома Јокв Живковић 1 брана;
- Шуле Мушовић 10 ока жита;
- Живко Војводић 15 ока жита;
- Марко Кнежевић 10 ока жита;
- Јован Кнежевић 5 ока жита;
- Шоро Кнежевић и Лука Кнежевић по 10 ока жита;
- Живко Бојат и Вилотије Кнежевић по 5 ока жита;
- Никола Бојат 6 ока жита;
- Раде Кнежевић 20 ока жита;
- Обрен Кнежевић 5 ока жита;
- Шуле Војводић 50 ока жита;
- Лазо Живковић 30 ока жита;
- Петро Ђуровић и Марко Козачевић по 10 ока жита;
- Павле Бојат 5 ока жита;
- Каро Жарковић 20 ока жита;
- Илија Бојат 5 ока жита;
- Лазар Бојат и Вукота Бојат по 10 ока жита;
- Станиша Бојат 5 ока жита.

- Гг. свештеник Радован Врачар парох пипчански 50 ока жита;
- командир Мићо Гаговић 40 ока жита;
- оф. Милутин Радовић 6 ока жита;
- Петар Дубљевић кмет и Аћим Дубљевић кмет по 20 ока жита;
- Спасоје Дубљевић 10 ока жита;
- Лазар Полексић 25 ока жита;
- Јоко Полексић 10 ока жита;
- Крсто Дубљевић 5 ока жита;
- Арсеније Полексић и Арсеније Поповић по 10 ока жита;
- Бошко Дубљевић и Милан Дубљевић по 1 брана;
- Вуле Дубљевић 10 ока жита;
- офићар Шћепан Дубљевић 12 ока жита;
- Мијат Дубљевић и Никола Дубљевић по 5 ока жита;
- Спасоје Гаговић кмет, Јоле Пантович кмет, Лука Ландровић и Јанко Гаговић по 10 ока жита;
- Станиша Дубљевић 5 ока жита;
- Ђорђе Врачар 7 ок ж.;
- Јанко Бајовић 5 ока жита;
- Бојо Бошњак 25 ока жита;
- Станко Гаговић 40 ок ж.;
- Милутин Гаговић 1 брана;
- Филип Гаговић 10 ока жита;
- Тодор Бошњак 1 фор;
- Миле Бошњак 5 ока жита;
- Стеван Недич 10 ока жита;
- Максим Врачар, Радован Перов, Милован Врачар, Шширо

учитељског удружења, ми се надамо да неће остати глас вапајућег у стању, него да ће га прихватити остала наша учитељска и свештеничка удружења, те ову тако корисну мисао ширити и тумачити све док се не остави. Ми им ово стјаломо на срце, јер је сва наша просјета у њима усредоточена особито по селима, те се ва то с правим и очекива од њих свака иницијатива за добростање народа. Уредниште.

Врачар, Митар Милашевић и Ђоко Таушан по 5 ока жита; Обрад Гаговић и Неђељко Бошњак по 10 ока жита; Василије Бошњак 5 ока жита; Бошко Недић трубач 10 ока жита; Симеон Гаговић 50 новца; Богдан Недић 6 ока жита; Филип Радовић 15 ока жита; Сава Анђић 10 ока жита; бар Арсеније Гаговић и Милан Гаговић по 5 ока жита; Живко Гаговић и Мато Радовић по 10 ока жита; Ристо Недић 7 ока жита; Богдан Радовић кмет 12 ока жита; Бранан Гаговић 10 ока жита; Васо Делић 50 новца; Вукосав Недић 5 ока жита; Маринко Радовић 10 ока жита; Сава Шћепанов Недић 6 ока жита; Ђоко Милов 12 ока жита; Ђетко Марков Недић 6 ока жита; Шћепан Недић 5 ока жита; Алекса Делић 6 ока жита; Мијат Недић 5 ока ж.; Ђурко Бајовић 10 ока жита; Јован Ландровић и Филип Таловић по 5 ока жита; Тодор Радовић 10 ока жита; Ђорђе Недић, Радован Делић, Милић Делић и Шћепан Делић по 5 ока жита; Видоје Радовић и Живко Бајовић по 10 ока жита; Јоле Гаговић 5 ока жита; Рако Недић 6 ока жита; Ђурко Ландровић 5 ока жита; Лазар Симон Радовић 20 ока жита; Јанко Таловић 10 ока жита; Дреле Лондровић 6 ока жита; Лазар Делић 5 ока жита; Ђурко Недић 6 ока жита; Раде Радовић 15 ока жита; Ђорђе Дубљевић 6 ока жита; Обрад Пантовић 5 ока жита; Симо Делић 15 ока жита; Петко Делић 10 ока жита; Тришко Радовић 5 ока жита; Бриша Недић 7 ока жита; Јаков Делић 30 ока жита и 1 фор; Коста Радовић, Арсеније Радовић, Митар Вилотије Радовић и Дрека Недић по 10 ока жита; Милета Недић 5 ока жита; Обрад Дубљевић 10 ока жита; Илија Радовић 4 ока жита; Лука Делић 40 ока жита.

Гр. Вукота Кецојевић 40 ока жита; Сава Кецојевић 5 ока жита; Максим Кецојевић 2 ока жита; Шћепан Кецојевић 7 ока жита; Лазар Кецојевић 5 ока жита; Петар Кецојевић 15 ока жита; Шуле Кецојевић и Левто Кецојевић по 5 ока жита; Нешко Кецојевић 10 ока жита; Стеван Кецојевић, Милан Кецојевић, Григор Дубљевић, Вуде Цицил и Мирко Вуковић по 5 ока жита; Јован Вуковић 10 ока ж.; Јоле Вуковић 15 ока жита; Лука Шкиљевић 25 ока жита; Антоније Мићановић 10 ока жита; Јоко Мићановић 20 ока ж.; Лука Јоквић 10 ока жита; Шћепан Дубљевић 5 ока жита; Илија Мићановић 6 ока жита; Радован Кецојевић 10 ока жита; Никола Шкиљевић 5 ока жита; оф. Петар Цицил 15 ока жита; Радуд Воинових 5 ока жита; Лука Богдановић, Ђорђе Богдановић и Михаило Још по 10 ока жита; Григор Кулић и Богдан Чавић по 5 ока жита; Шћепан Чавић и Маринко Дондић по 10 ока жита; Бошко Шаповић и Мићо Богдановић по 5 ока жита; Сава Цицил 10 ока жита; Обрад Воинових 10 ока ж. и 1 фор; Шћепан Харић и Милан Шаповић по 5 ока жита; Милadin Дондић и Пејо Цицил по 10 ока жита; Мирко Још, Коста Дондић и гђа Јована Баковића удовица по 5 ока жита; Марко Богдановић 10 ока жита; Дрека Шаповић и Петар Харић по 5 ока жита; Милутин Још и Илија Још по 10 ока жита; Остоја Воинових 30 ока жита; Никола Трипковић 10 ока жита; Димитрије Шаповић 8 ока жита; Богдан Богдановић 10 ока жита; Јаков Богдановић 5 ока жита; Радован Вуковић 1 брва; Илија Трипковић 10 ока жита; Јован Шаповић 5 ока жита; Илија Добриловић 1 брва; Милош Јоквић, Милован Шаповић, Зелен Воинов и Јанко Јоквић по 5 ока жита; Тодор Јоквић 10 ока жита; подоф Сава Добриловић 20 ока жита; Никола Чавић 1 брва; Миле Трипковић 15 ока жита; Михаило Добриловић 20 ока жита; Живко Добриловић и Јаков Чавић по 10 ока ж.; Ђорђе Воинових 12 ока жита; Вид Воинових 10 ока жита; Ристо Воинових 6 ока жита; Крето Социца 10 ока жита; Живко Вуковић 20 ока жита; Петко Јоквић 2 фор; Новица Кецојевић 25 ока жита; Неђељко Кецојевић 20 ока жита.

Свега фор. 3; ока жита 2132 брва 11.
Одпр.: 29287-04, ок. ж. 26210; бр. 176.
Укуп.: 29290-04, „ „ 28342; „ 187.
(Наставиће се.)

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Опасност мастила.) — Разним научним покушајима о штетним састојцима разних врста мастила доказано је, да у већини има гљива од буђе и других здрављу штетних бактерија и то у великом броју. А нарочито их има у оном мастилу које се после сваке употребе не покрива, већ остави отворено. Разне мале животиње као мишери, пацови, морска прасад и т. д., којима су те бактерије убризгиване, цркваде су за кратко време. Отуда се могу објаснити они несрећни случајеви, где се после убода са пером у мастило умоченим вод неких људи крв отровала и дошла брва смрт. Многа дјеча имају рђаву нацку, да пера, што се умачу у мастило,

међу у уста или их чак лижу; на тај начин помијешају се гљиве и бактерије са плувачком, одатле доспу у желудац и тамо произведу, и ако не правце тровање крви, оно разна обољења. Друга опет дјеча имају обичај да јевиком лижу мрље од мастила на књигама или задацима. Због тога нека је дужност учитеља и родитеља, да још из раније обраде пажњу дјечи на опасност или чак отровност мастила и да их одвикну од рђавих навика у овом погледу.

Телеграми Бечког „Нор. Бира“.

ПАРИЗ, 26 маја. — Министарство је овако састављено: пресједништво, за унутрашња дјела и црквена Комб. инострана дјела Делкасе, рат Андре, финансије Рувијер.

ЦАРИГРАД, 27 маја. — Грујић и Бакић захвалили су у Улдиву на берату Фирмилијановом, којим је то питање ријешено.

РИМ, 27 маја. — Био је двобој сабљама између министра Принетија и Франкетија. Франкети је остао лако рањен.

ПЕТРОГРАД, 29 маја. — Велики Књаз Константин Константиновић иде на боље, али још не може да врши послове.

ПАРИЗ, 29 маја. — У камари је Комб прочитао изјаву новог министарства, уз живо аплаудирање камаре.

ПАРИЗ, 31 маја. — Камара при расправи интерпелације о општој политици примила је дневни ред, који изражава повјерење министарству са 329 против 124 гласа.

КАРЛОВЦИ, 31 маја. — Српски црквено-школски конгрес конституирао се без инцидента.

ВАРШАВА, 1 јуна. — Отпочео је процес против пуковника Грима.

Књаз бугарски у Петрограду.

БЕЧ 16 маја. — Књаз Фердинанд отпутовао је у Петроград. У његовој пратњи налази се министар Паприков, пуковника Николајев, Димитријев и Марков и пресједник сабрања Цанков.

СОФИЈА, 26 маја. — Данас је отпутовао Данев да прати Књазу у Петроград.

ПЕТРОГРАД, 29 маја. — Листвови посвећују топле чланке Књазу бугарском, који је стигао у подне у Петерхоф, дочекан великим Књажевима и министрима. Књаз Фердинанд са Великим Књазом Владимиром пошао је у колима у дворца Александра, где су га дочекала Цар и Царица.

ПЕТРОГРАД, 30 маја. — Књаз Фердинанд, Данев, Паприков посетили су цркву Петропавловску и положили на гробове Александра П. и Ш. вијенце. Књаз је посетио чланове Царске Куће и посланике. У подне је био ручак код агента бугарског. Књаз је направио Великој Књазови Тајани поводом њеног рођендана, Игњатијев у здравље Књажево, који је за тим примио депутацију општине.

ПЕТРОГРАД, 31 маја. — На великом обједу у Петерхофу Цар је изговорио здравицу, изразивши радост изазвану посјетом бугарског Књазу и чланова одбора за споменик Александра П., што је доказ признања народа бугарског према његовом бједу, који је дао живот и независност новој Књажевини бугарској. Цар је пио у здравље Књазу Фердинанду и Бориса и за напредак Бугарске, драге сваком срцу руском. Књаз Фердинанд је одговорио, захваљујући на дочеку, изјавивши, да је Бугарска срећна што налази вазда заштитну Русију у својој равни. Пио је у здравље Величанстава и Царске Фамилије и за напредак великога рускога народа. По обједу у бијелој дворани, Књаз Фердинанд је

предао Цару мали кип споменика благодарности за ослобођење бугарског народа. Цанков и пресједник одбора за подизање споменика поднијели су Цару молбу да увелича свечаност открића споменика својим присуством.

Мир у јужној Африци.

ЛОНДОН, 28 маја. „Рајтер“ категоријски демантира да постоји тајни протокол мимо услова мира званично објављених.

ПРЕТОРИЈА, 1 јуна. — До данас се предало 11022 Бура.

ЛОНДОН, 1 јуна. — Лордмајор предао је Краљу адресу поводом закључка мира. Краљ је изразио радост, што пређашњи непријатељи постају пријатељи, и нада се, да ће узајамна добровоља то пријатељство утврдити у јужној Африци. Преставницима племства, који су такође поднијели адресу, Краљ је изразио радост, да ће победа пружити прилику да се новим колонијама даде влада, која ће обезбједити мир и напредак.

О Б Ј А В А.

Главна Управа Књ. Пошта и Телеграфа даваће 16/29 Јуна на лицитацију годишњу потрошњу зоби и сијена за све поштанске штале.

Сви они који би жељели ступити у преговор, нек се изволе предходно пријавити за нужне обавјештаје.

Са понудиоцем најниже цијене потписаће се уговор на Цетињу 16 Јуна у 4 часа после подне.

Цетиње, 31 маја 1902.

Број 1861.

Канцеларија
Гл. Управе Пошта и Телеграфа

Службене Објаве.

О Б Ј А В А

Пошто се на роковима — одређеним објавом овога Суда од 15 фебруара тек. год. бр. 427 — није пријавило купаца за видину од куће Прота Капе, то се одлаже рок последње лицитације на 24 августа тек. год., ког ће се дана на 4 сата после подне у смислу 11 тог чл. „Закона о јавним продајама непокретности“ продаја закључити.

Бр. 1263.

Цетиње, 27 маја 1902. год.

Општ. Суд вароши Цетиња.

Р. 63 Бр. 173 1-2

О Б Ј А В А.

Овим се износи на јавну продају $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$ земље оранице. Пера Вукова Шеваљевића из Његуша, за измир дуга Иву Перову Ђутку.

Земља се налази у поље њогушко, понизје од пазара, а иста граничи, од истока пут комуњски, југа и сјевера земљом Марка Богдановића и запада комуњом Равњевиком.

Земља је учињена круна 270 Јавна ће се продаја извршити у три рока, тако, да се непокретност неће продати испод процијенене вриједности на прва два рока, већ на трећем, али не испод процијенене $\frac{2}{3}$ вриједности.

Јавна ће се продаја вршити у канцеларију капетаније њогушке, и то први рок продаје бити ће 25. јуна, други 25. јула, и трећи 25. августа 1902. године.

У исто вријеме позивају се лицитанти да положе при јавној продаји јемство од 10% према Закону, а тако да се пријаве у истој канцеларији прије почетка прве продаје сви они који имају какво право прече купње која се овим продаје.

Број 431.

Његуши, 25. Маја 1902. год.

Капетан Сава Радовић.

Р. 162 Бр. 174 1-1

О Б Ј А В А.

Пошто се на роковима — одређеним објавом овога Суда од 1. фебруара тек. год. бр. 295. — није пријавило купаца за кућу Маре, жене Алексе Раковића олд., то се одлаже рок последње лицитације на 11. новембра тек. год., ког ће се дана на 4 сата после подне у смислу 11 чл. „Закона“ о јавним продајама непокретности продаја закључити.

Бр. 1262.

Цетиње, 27 маја 1902. год.

Општ. Суд вароши Цетиња.

Р. 68 Бр. 175 1-2

О Б Ј А В А.

Којом се износи на јавном аукцију по рата земље оранице, Мушке Матва Божовића са Стијене, за исплату његова дуга

Речена земља састоји се у једном комату, тако звана Огашевина; граничи: истоком и југом племенски пут, сјевером Анто Кусанов, западом Антоном и истог продаваца Процијевића круна 80.

Лицитација ће се вршити код потписатог, 26 јуна, 26 јула и августа т. г. А разумије се на прва два рока неће се дати испод процјене, а ни на трећем мање по једну трећину. Те ко би жељео више речено купити, нек се пријави у означеним данима са готовим новцима, као и они који имају право прече купње — да присуствују продаји, као и према процјени положе 10% или даду сигурно јемству при куповању.

Број 105 1902 V.

Стијена, 26 маја 1902. г.

Кан. В. Вучинак.

Р. 134 Бр. 176 1-2

О Б Ј А В А.

Према наредби Књ. Окр. Суда Подгоричког од 27 тек. мј. бр. 144, позивају се овим сви дужитељи Апис Алије Беченића — подгоричког емигранта, — да се пријаве потписатог Управи са чистим документима дужева најдале до 1 августа ове год. Овај од Беченићевих дужитеља, који се до тога дана не би пријавио, губи право на сваку даљу тражњу свога дуга.

Број 1186.

Подгорица, 28 маја 1902. год.

Управа општине вароши Подгорице.

Р. 72 Бр. 177 1-2

О Б Ј А В А

Пошто се на роковима — одређеним објавом овога суда од 4 јануара тек. год. број 15 — није пријавило купаца за кућу кап. Анастије Милачића олд., то се одлаже рок последње лицитације на 8 новембра тек. год., ког ће се дана на 4 сата после подне у смислу 11 тог чл. Закона о јавним продајама непокретности продаја закључити.

Бр. 1261.

Цетиње, 27 маја 1902. год.

Општински суд вароши Цетиња.

Р. 68 Бр. 178 1-3

Господину љекарнику Салви

Дрмиш.

Од више времена преписујем Ваше „ружичасте пилуле“, особито болесницима, који су услед честих грозница и баровитих зараза јако изнемогли и постали малокрвни. Увјерио сам се да исто у саразмијерно кратком времену поправљају порушено здравље болестника, и ради тога их истима морам препоручити, као поуздано средство.

Кин. 20 Септембра 1900.

Др. Подградски,
лијечник.

„За набаву Пилула од гвожђа, реведа „и кине против грознице, „Дрвене“, наградене алатном медаљом на Паршкој „Изложби, а почасном дипломом на изложби „у Карловим Варима, доста је обратит се „на коју му драго апотеку или равни на „ону Јосипа Салви и Дрмишу (Далмација).“

„Чувај се патворена! Свака „бочица треба да има натпис утиснут: „Салви — Дрмиш.“